

Glosa 2/2024

Autorzy / Tytuły / Abstrakty / Metadane / PL

Ujawnienie praw osobistych i roszczeń w księdze wieczystej w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego

dr Paweł Popardowski

Autor jest adiunktem w Instytucie Nauk Prawnych PAN w Warszawie

(ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7133-5391>).

Ujawnienie praw osobistych i roszczeń w księdze wieczystej w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego

Niniejsze opracowanie poświęcono analizie orzecznictwa SN i wypowiedzi przedstawicieli doktryny w kwestii ujawniania praw osobistych i roszczeń w księdze wieczystej (art. 16 u.k.w.h.). W przedmiotowej kwestii problemowej występują w piśmiennictwie i orzecznictwie istotne rozbieżności co do oznaczenia kategorii praw osobistych i roszczeń, które podlegają ujawnieniu w księdze wieczystej. Powyższe zagadnienie ma istotne przełożenie dla praktyki. W licznych przypadkach podejmuje się próby ujawnienia w księdze wieczystej praw osobistych i roszczeń dla zwiększenia standardu ochrony interesów podmiotów uprawnionych. Wynika to z tego, że na skutek ujawnienia w księdze wieczystej prawo osobiste uzyskuje skuteczność względem praw nabytych przez czynność prawną po jej ujawnieniu, z wyjątkiem służebności drogi koniecznej, służebności przesyłu albo służebności ustanowionej w związku z przekroczeniem granicy przy wznoszeniu budynku lub innego urządzenia (art. 17 u.k.w.h.).

Słowa kluczowe: orzecznictwo Sądu Najwyższego, księgi wieczyste, wpis do księgi wieczystej, prawa osobiste i roszczenia ujawniane w księdze wieczystej

Bibliografia /

Bałań-Gonciarz E., Ciepla H., Ustawa o księgach wieczystych i hipotece. Komentarz do nowelizacji prawa hipotecznego. Wzory wniosków o wpis. Wzory wpisów do księgi wieczystej, Warszawa 2011.

Borkowski P. [w:] P. Borkowski, J. Trześniewski-Kwiecień, Wpisy do ksiąg wieczystych, Warszawa 2002.

Chilarski T., Grzejszczak P., Prawa osobiste i roszczenia ujawniane w księdze wieczystej a postępowanie upadłościowe, „Przegląd Prawa Handlowego” 2006/5.

Ciepla H., Majewska J., Prawa osobiste i roszczenia podlegające ujawnieniu w księdze wieczystej, „Nowy Przegląd Notarialny” 1999/4.

Czech T., Księgi wieczyste i hipoteka. Komentarz, t. 1, Księgi wieczyste, Warszawa 2022.

Deneka M., Prawa osobiste i roszczenia ujawniane w księdze wieczystej. Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego – Izba Cywilna z dnia z 19 stycznia 2017 r., II CSK 230/16, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2019/6.

Drela M., Rozważania nad art. 124 ustawy o gospodarce nieruchomościami, „Rejent” 2002/5.

Dusanowska D., Problematyka praw osobistych i roszczeń podlegających ujawnieniu w księdze wieczystej, „Rejent” 2009/4.

Gniewek E., Księgi wieczyste. Komentarz, Warszawa 2018.

Gniewek E. [w:] System Prawa Prywatnego, t. 4, Prawo rzeczowe, red. E. Gniewek, Warszawa 2021.

Grygiel J., Uprawnienia wierzyciela z umowy przedwstępnej w razie jej niewykonania lub nienależytego wykonania przez dłużnika, Warszawa 2017.

Gurgul S., Dochodzenie praw osobistych i roszczeń w postępowaniu egzekucyjnym (sądowym i administracyjnym) oraz upadłościowym, cz. 1, „Monitor Prawa Handlowego” 2012/1.

Heropolitańska I. [w:] I. Heropolitańska, A. Tułodziecka, K. Hrycków-Mycka, P. Kuglarz, Ustawa o księgach wieczystych i hipotece. Komentarz, Warszawa 2021.

Jelonek-Jarco B., Rękojmia wiary publicznej ksiąg wieczystych, Warszawa 2011.

Kostecki S. [w:] Ustawa o księgach wieczystych i hipotece. Komentarz, red. W. Borysiak, Warszawa 2022.

Kozłowski M., Ujawnienie w księdze wieczystej praw osobistych i roszczeń z uwzględnieniem praktyki notarialnej, LEX 2016.

Lemkowski M., Znaczenie prawne ujawnienia praw osobistych i roszczeń w księdze wieczystej, „Rejent” 2010/7–8.

Mysiak P., Prawa osobiste i roszczenia ujawniane w księdze wieczystej [w:] Księga dla naszych kolegów. Prace prawnicze poświęcone pamięci doktora Andrzeja Ciska, doktora Zygmunta Masternaka i doktora Marka Zagrosika, Wrocław 2013.

Mysiak P., Ujawnienie w księdze wieczystej prawa wierzyciela do dochodzenia zaspokojenia z nieruchomości – glosa do postanowienia Sądu Najwyższego V CK 776/04, „Monitor Prawniczy” 2006/17.

Polak P., Scheuring K., Hipoteka i księgi wieczyste z komentarzem i zwozami pism, Leszno 1995.

Przyborowski Ł. [w:] Ustawa o księgach wieczystych i hipotece. Przepisy o postępowaniu wieczystoksięgowym. Komentarz, red. J. Pisuliński, Warszawa 2014.

Rudnicki S., Ustawa o księgach wieczystych i hipotece. Przepisy o postępowaniu w sprawach wieczystoksięgowych. Komentarz, Warszawa 2009.

Siciński P., Ujawnianie w księgach wieczystych praw i roszczeń dotyczących gruntów na obszarze m.st. Warszawy, opartych na przepisach dekretu z dnia 26 października 1945 r., „Rejent” 2002/10.

Świątko M., Znaczenie skuteczności praw osobistych i roszczeń wpisanych do księgi wieczystej, „Monitor Prawniczy” 2021/3.

Wolak G., Roszczenie posiadacza samoistnego o przeniesienie własności gruntu (art. 231 § 1 k.c.) a przysądzenie własności nieruchomości w postępowaniu egzekucyjnym, „Nowy Przegląd Notarialny” 2018/3.

dr hab. Jerzy Paweł Naworski

Autor jest profesorem Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz sędzią Sądu Okręgowego w Toruniu w stanie spoczynku

(ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9014-1338>).

Pełnomocnik powołany uchwałą zgromadzenia wspólników, o którym mowa w art. 210 § 1 k.s.h. – glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 22.02.2023 r., II CSKP 785/22

Odpowiedź na pytanie, czy w świetle art. 210 § 1 k.s.h. pełnomocnikiem powołanym uchwałą zgromadzenia wspólników do reprezentowania spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w umowie i sporze między spółką a członkiem zarządu może być inny członek tego organu, budzi kontrowersje w doktrynie, natomiast judykatura Sądu Najwyższego odpowiada na nie twierdząco. Takie stanowisko zostało wyrażone również w glosowanym orzeczeniu. Celem glosy jest jego krytyczna ocena, a jej wynikiem konkluzja, że Sąd Najwyższy dokonał wykładni contra legem wymienionego przepisu. Zagadnienie ma istotne znaczenie nie tylko dla funkcjonowania spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, ale, z uwagi na analogiczne regulacje, także pozostałych spółek kapitałowych.

Słowa kluczowe: spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, pełnomocnik spółki w umowach i sporach z członkami zarządu, specjalny pełnomocnik, wykładnia prawa: słowna, systemowa i funkcjonalna

Bibliografia /

Kuniewicz Z., Wybrane zagadnienia dotyczące pełnomocnictwa do reprezentowania spółki kapitałowej w umowach z członkami zarządu, „Rejent” 2006/7–8.

Naworski J.P., Reprezentacja spółki kapitałowej z udziałem pełnomocników – w tym będących członkami zarządu, „Glosa” 2007/5.

Naworski J.P. [w:] Kodeks spółek handlowych. Komentarz, t. 3, Tytuł III. Spółki kapitałowe. Dział I. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, red. T. Siemiątkowski, R. Potrzeszcz, Warszawa 2011.

Opalski A. [w:] Kodeks spółek handlowych, t. 2a, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz. Art. 151–226, red. A. Opalski, Warszawa 2018.

Pabis R. [w:] Kodeks spółek handlowych, t. 2b, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz. Art. 227–300, red. A. Opalski, Warszawa 2018.

Kamil Jurkowski

Autor jest radcą prawnym

(ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6204-7619>).

Niedopuszczalność delegowania członków rady nadzorczej spółki z o.o. do pełnienia funkcji członków zarządu oraz dopuszczalność podważenia skuteczności zwołania walnego zgromadzenia akcjonariuszy – glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 23.06.2020 r., V CSK 521/1

W glosowanym wyroku Sąd Najwyższy wypowiedział się w dwóch istotnych kwestiach. Pierwsza dotyczyła dopuszczalności przyznania w umowie spółki radzie nadzorczej spółki z o.o. kompetencji do delegowania jej członków do pełnienia funkcji członka zarządu, na wzór ustawowej regulacji w spółce akcyjnej. Sąd Najwyższy dopuścił co do zasady taką możliwość. Dokonując oceny stanowiska Sądu Najwyższego pamiętać należy, że kwestia ta ma szczególnie istotne znaczenie z punktu widzenia funkcjonowania spółki z o.o., gdyż dopuszczenie takiej możliwości skutkuje rozszerzeniem zakresu podmiotów uprawnionych do jej reprezentowania. W mojej ocenie możliwość taką należy odrzucić. Druga kwestia dotyczyła natomiast możliwości podważenia skuteczności zwołania walnego zgromadzenia akcjonariuszy przy wykorzystaniu jednego z ustawowo dopuszczanych sposobów oraz określenia charakteru regulaminu walnego zgromadzenia. W tym zakresie nie można się w pełni zgodzić ze stanowiskiem Sądu Najwyższego. Sąd Najwyższy uznał bowiem za wiążący wybrany przez podmiot uprawniony do zwołania walnego zgromadzenia sposób jego zwołania.

Słowa kluczowe: spółki kapitałowe, reprezentacja spółki z o.o., zwołanie walnego zgromadzenia akcjonariuszy, uchylenie uchwały, regulamin walnego zgromadzenia akcjonariuszy

Bibliografia /

Chomiuk M. [w:] Kodeks spółek handlowych. Komentarz, red. Z. Jara, Legalis 2023.

Dumkiewicz M. [w:] M. Dumkiewicz, A. Kidyba, Komentarz aktualizowany do art. 1–300 Kodeksu spółek handlowych, LEX 2023.

Krysiak A. [w:] Kodeks spółek handlowych. Komentarz, red. Z. Jara, Legalis 2023.

Kwaśnicki R., Swoboda w kształtowaniu treści umów i statutów spółek kapitałowych (na tle prawa niemieckiego), Warszawa 2010.

Opalski A. [w:] Kodeks spółek handlowych, t. 2A, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz. Art. 151–226, red. A. Opalski, Legalis 2018.

Pabis R. [w:] J. Bieniak i in., Kodeks spółek handlowych. Komentarz, Legalis 2022.

Pabis R. [w:] Kodeks spółek handlowych, t. 2B, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz. Art. 227–300, red. A. Opalski, Legalis 2018.

Piniór P., Zakaz łączenia stanowisk z członkostwem w radzie nadzorczej, „Gdańskie Studia Prawnicze” 2016/2.

Rodzinkiewicz M. [w:] Kodeks spółek handlowych. Komentarz, LEX 2018.

Sołtyński S., Skutki naruszenia norm względnie wiążących polemicznie, „Przegląd Prawa Handlowego” 2011/6.

Stanik M. [w:] Kodeks spółek handlowych. Komentarz, red. Z. Jara, Legalis 2023.

Strzelczyk K. [w:] Kodeks spółek handlowych. Komentarz, t. 2, Tytuł III. Spółki kapitałowe. Dział I. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, red. R. Potrzeszcz, T. Siemiątkowski, Warszawa 2011.

Strzępka J.A., Zielińska E. [w:] Kodeks spółek handlowych. Komentarz, red. J.A. Strzępka, Legalis 2015.

Szlęzak A., Sprzeczność z normą dyspozytywną to jednak sprzeczność z prawem – polemika, „Przegląd Prawa Handlowego” 2011/7.

Tarska M., Zakres swobody umów w spółkach handlowych, Warszawa 2012.

Wajda D., Ochrona akcjonariuszy mniejszościowych w kodeksie spółek handlowych, Warszawa 2007.

dr hab. Maciej Rzewuski, prof. UWM

Autor jest pracownikiem naukowo-dydaktycznym w Katedrze Postępowania Cywilnego i Ochrony Prawnej na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie; sędzią Sądu Rejonowego w Szczytnie, delegowanym do orzekania w Sądzie Okręgowym w Olsztynie

(ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5637-9257>).

Wyznaczenie innego równoważnego sądu na podstawie art. 481 k.p.c. – glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z 28.07.2023 r., III CO 482/23

Przedmiotem opracowania jest przedstawienie stanowiska Sądu Najwyższego na temat stosunkowo młodej instytucji z zakresu polskiego postępowania cywilnego, regulującej sposób procedowania w sprawie, w której sędzia podlega wyłączeniu na podstawie art. 48 § 1 pkt 1–4 k.p.c. Pogląd wyrażony na gruncie głosowanego orzeczenia zasługuje na uwagę nie tylko z racji tego, że stanowi jedną z pierwszych wypowiedzi Sądu Najwyższego na temat nowej regulacji – art. 481 k.p.c., ale przede wszystkim dlatego, że dotyczy szczególnie istotnej problematyki z zakresu szeroko rozumianego prawa obywatela do bezstronnego sądu.

Słowa kluczowe: postępowanie cywilne, sędzia, wyłączenie sędziego na wniosek, wyłączenie sędziego z urzędu, zasada bezstronności

Bibliografia /

Amielańczyk K., Zawrot J., Nemo iudex in causa sua. Wyłączenie sędziego w polskim postępowaniu cywilnym, „Gdańskie Studia Prawnicze” 2011/26.

Derlatka J., Wyłączenie sędziego w postępowaniu cywilnym, Warszawa 2016.

Gudowski J., Wyłączenie sądu jako organu wymiaru sprawiedliwości – nowa instytucja w prawie procesowym cywilnym i karnym, „Przeгляд Sądowy” 2021/6.

Gudowski J. [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, t. 1, Postępowanie rozpoznawcze. Artykuły 1–124, LEX 2023. Kamiński G. [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, red. E. Marszałkowska-Krześ, I. Gil, Legalis 2023.

Kunicki I. [w:] Kodeks postępowania cywilnego, t. 1A, Komentarz. Art. 1–42412, red. A. Góra-Błaszczkowska, Warszawa 2020.

Łazarska A. [w:] Kodeks postępowania cywilnego, t. 1, Komentarz. Art. 1–50539, red. T. Szanciło, Warszawa 2019.

Olaś A., Właściwość delegacyjna sądu oparta na względach celowości w postępowaniu nieprocesowym, „Przeгляд Sądowy” 2022/1.

Partyk A. [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie procesowe. Komentarz aktualizowany, red. O.M. Piaskowska, LEX 2023.

Reiwer R., Wyłączenie sędziego w procesie cywilnym, Warszawa 2016.

Reiwer R. [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, red. P. Ryłski, Legalis 2022.

Rzewuski M., Wyłączenie sędziego w postępowaniu cywilnym ze szczególnym uwzględnieniem nowelizacji KPC z 2023 r., LEX 2023.

Sekula-Leleno M., Wyłączenie sędziego w polskim procesie cywilnym na tle europejskich standardów prawa do sądu, „Studia Prawnicze KUL” 2020/1.

Stefańska E. [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany, t. 1, Art. 1–477(16), red. M. Manowska, LEX 2022.

Żyznowski T. [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, t. 1, Artykuły 1–366, red. T. Wiśniewski, LEX 2021.

Małgorzata Depa

Autorka jest nauczycielem akademickim w Zakładzie Prawa Cywilnego i Handlowego Uniwersytetu Rzeszowskiego oraz aplikantem radcowskim w Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Rzeszowie

(ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5168-2609>).

Skutki zastrzegania umownych terminów zawitych w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego – glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 17.03.2022 r., II CSKP 217/22

Głosowane orzeczenie Sądu Najwyższego dotyczy problematyki dopuszczalności zastrzegania w umowach o roboty budowlane, przy wykorzystaniu wzorca umownego FIDIC, zawitego terminu umownego do zawiadomienia zamawiającego przez wykonawcę o zdarzeniach lub

okolicznościach powodujących powstanie po stronie wykonawcy roszczenia o wypłatę dodatkowego wynagrodzenia pod rygorem utraty wspomnianego uprawnienia. Rosnące znaczenie wzorców umownych FIDIC na gruncie polskiej praktyki kontaktowej wzmaga konieczność wypracowania jednolitej praktyki w zakresie możliwości ważnego ich stosowania, w szczególności klauzuli 20.1, która choć coraz powszechniej wykorzystywana, nadal jest przedmiotem licznych sporów. Umowne wprowadzenie czasowych ograniczeń dochodzenia roszczeń majątkowych na podstawie zasady swobody kontraktowania, wyrażonej w art. 3531 k.c., choć prawnie dopuszczalne, może budzić pewne kontrowersje, szczególnie rozpatrując je przez pryzmat zgodności z zasadami współżycia społecznego.

Słowa kluczowe: klauzula 20.1 wzorca umownego FIDIC, umowne terminy zawite, termin przedawnienia, zasada swobody umów, zasady współżycia społecznego

Bibliografia /

Drapała P., Umowny termin zawity we wzorcu umowy FIDIC – klauzula 20.1. Glosa do wyroku SN z 23.03.2017 r., V CSK 449/16, „Państwo i Prawo” 2020/1.

Drapała P. [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, t. 4, Zobowiązania. Część szczegółowa, red. J. Gudowski, Warszawa 2017.

Janas A. [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, t. 1, Część ogólna (art. 1–125), red. M. Frasz, M. Habdas, Warszawa 2018.

Jantowski L. [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, red. M. Balwicka-Szczyrba, A. Sylwestrzak, Warszawa 2022.

Kordasiewicz B. [w:] System Prawa Prywatnego, t. 2, Prawo cywilne – część ogólna, red. Z. Radwański, A. Olejniczak, Warszawa 2019.

Łolik M., Możliwość zastrzegania umownych terminów zawitych. Glosa do wyroku SN z dnia 23 marca 2017 r., V CSK 449/16, „Glosa” 2018/4.

Machnikowski P. [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, red. E. Gniewek, P. Machnikowski, Warszawa 2023, Legalis.

Mularski K. [w:] Kodeks cywilny, t. 1, Komentarz. Art. 1–352, red. M. Gutowski, Warszawa 2021.

Olszewski A., Kontraktowe procedury rozwiązywania sporów w umowach o roboty budowlane opartych na wzorcach umownych FIDIC – w świetle prawa polskiego, „Monitor Prawniczy” 2010/21.

Radwański Z., Zieliński M. [w:] System Prawa Prywatnego, t. 1, Prawo cywilne – część ogólna, red. M. Safjan, Warszawa 2007.

Sobolewski P. [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, red. W. Borysiak, Warszawa 2023, Legalis.

Swaczyna B., Warunkowe czynności prawne, Warszawa 2012.

Szlęzak A., Dopuszczalność zastrzegania umownych terminów zawitych. Glosa do wyroku SN z dnia 23 marca 2017 r., V CSK 449/16, „Glosa” 2018/1.

Szlęzak A., Krytycznie o koncepcji umownych terminów zawitych jako naruszających zakaz kontraktowej ingerencji w terminy przedawnienia, „Przegląd Prawa Handlowego” 2017/12.

Szlęzak A., Termin, umowny termin zawity i wygaśnięcie roszczenia – uwagi porządkujące. Glosa do wyroku Sądu Najwyższego – Izba Cywilna z dnia 17 marca 2022 r., II CSKP 217/22, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2022/12.

Paulina Wolszczak

Autorka jest doktorantką w Szkole Doktorskiej Nauk Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego

(ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8643-9799>).

Prawo do mieszkania jako uzasadnienie dla uznania podniesienia zarzutu przedawnienia roszczenia za nadużycie prawa podmiotowego – glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 8.09.2020 r., V CSK 532/18

W glosowanym wyroku Sąd Najwyższy uznał podniesiony przez Skarb Państwa zarzut przedawnienia roszczenia o przeniesienie prawa własności nieruchomości mieszkalnej za sprzeczny z zasadami współżycia społecznego, w szczególności z prawem do mieszkania (art. 75 Konstytucji). Rozstrzygnięcie to, choć zrozumiałe ze względów moralnych, wymaga komentarza jako stwarzające ryzyko nadmiernego rozszerzania zakresu zastosowania art. 5 k.c., dotyczącego szczególnie rażących przypadków. Może ono bowiem prowadzić do oddalania zarzutów przedawnienia roszczenia z uwagi na treść innych jeszcze zasad konstytucyjnych lub do wykreowania katalogu spraw, w których ich podniesienie każdorazowo będzie uznawane za nadużycie prawa. Jest tak tym bardziej, że stan faktyczny sprawy nie był szczególny.

Słowa kluczowe: zarzut przedawnienia, zarzut nadużycia prawa podmiotowego, prawo do mieszkania

Bibliografia /

Bednarek M., Prawo do mieszkania w konstytucji i ustawodawstwie, Warszawa 2007.

Borysiak W., Prawo własności nieruchomości objętych tzw. dekretem warszawskim. Glosa do postanowienia SN z dnia 5 grudnia 2007 r., I CSK 300/07, „Państwo i Prawo” 2011/2.

Doliwa A., Funkcje zasad współżycia społecznego w prawie cywilnym, Warszawa 2021.

Gizbert-Studnicki T., Grabowski A., Normy programowe w Konstytucji [w:] Charakter i struktura norm konstytucji, red. J. Trzciniński, Warszawa 1997.

Gutowski M. [w:] Kodeks cywilny, t. 1, Komentarz do art. 1–352, red. M. Gutowski, Legalis 2021.

Justyński J., Koniec biegu terminu zawitego do przyjęcia lub odrzucenia spadku a konstrukcja nadużycia prawa (art. 5 k.c.). Glosa do postanowienia SN z dnia 12 kwietnia 2018 r., II CSK 485/17, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2020/1.

Kalus S. [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, t. 1, Część ogólna (art. 1–125), red. M. Fras, M. Habdas, LEX 2018.

Kuźmicka-Sulikowska J., Idea przedawnienia i jej realizacja w polskim kodeksie cywilnym, Wrocław 2015.

Machnikowski P. [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, red. E. Gniewek, P. Machnikowski, Legalis 2021.

Pałdyna T., Ratio legis przedawnienia, „Zeszyty Prawnicze” 2006/6.2.

Popardowski P. [w:] Ustawa – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym. Komentarz, red. K. Osajda, Legalis 2022.

Safjan M., Źródła prawa prywatnego [w:] System Prawa Prywatnego, t. 1, Prawo cywilne – część ogólna, red. M. Safjan, Warszawa 2012.

Szpunar A., Nadużycie prawa w dziedzinie przedawnienia, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 1969/4.

Wilamowski W., Nieodpłatne przejęcie mienia nieprzerejestrowanych spółek przez Skarb Państwa a ochrona prawa własności, „Nowy Przegląd Notarialny” 2019/2.

Wild M., Rozwiązanie problemu podmiotów nieprzerejestrowanych do Krajowego Rejestru Sądowego z punktu widzenia prawa europejskiego, analizy historycznej i porównawczej, „Prawo w Działaniu” 2011/10.

Wilejczyk M., Nadużycie zarzutu przedawnienia przez dłużnika czy nieuwzględnienie upływu przedawnienia ze względu na szczególne okoliczności leżące po stronie wierzyciela – uwagi de lege ferenda, „Monitor Prawniczy” 2014/5.

Wilejczyk M., Zagadnienia etyczne części ogólnej prawa cywilnego, Warszawa 2014.

Tomasz Kolanowski

Autor jest sędzią Naczelnego Sądu Administracyjnego

(ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0439-4241>).

Warunek pisemności oświadczenia o wyborze sposobu opodatkowania (art. 9a ust. 2 u.p.d.o.f.) – wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 22.02.2024 r., II FSK 710/21

Spór pomiędzy podatnikiem a organem podatkowym dotyczył tego, jak rozumieć użyte w art. 9a ust. 2 u.p.d.o.f. sformułowanie „sporządzone na piśmie oświadczenie o wyborze tego sposobu opodatkowania”, a konkretnie – czy zastrzeżenie w tytule przelewu podatku tekstu wskazującego na formę opodatkowania jest wystarczające dla przyjęcia, że podatnik wywiązał się z obowiązku złożenia wspomnianego oświadczenia. Naczelny Sąd Administracyjny uznał, że prawidłowy rezultat wykładni art. 9a ust. 2 u.p.d.o.f. prowadzi do wniosku, iż dla dokonania skutecznego wyboru formy opodatkowania podatkiem liniowym wystarczające jest wskazanie w tytule przelewu podatku kategorii opodatkowania, którą wybrał podatnik.

Słowa kluczowe: podatek dochodowy, wybór sposobu opodatkowania, forma oświadczenia woli

dr Edgar Drozdowski

Autor jest adiunktem w Zakładzie Prawa Finansowego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

(ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4029-0562>).

Naruszenie zasady ochrony interesów w toku poprzez przerwanie amortyzacji nieruchomości mieszkalnych – glosa do wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Łodzi z 27.06.2023 r., I SA/Łd 258/23

Komentowany wyrok odnosi się do przerywania amortyzacji nieruchomości mieszkalnych przez ustawę zwaną Polskim Ładem na gruncie podatku dochodowego od osób prawnych. W wyroku WSA trafnie zdecydował się na bezpośrednie zastosowanie Konstytucji RP poprzez uznanie, że zabieg ustawodawcy miał charakter niekonstytucyjny i podatnik ma prawo dokończyć amortyzację do momentu pełnego zamortyzowania środków trwałych. W glosie autor wskazuje, że przerwanie amortyzacji należy zakategoryzować jako naruszenie zasady ochrony interesów w toku, a działanie ustawodawcy nie znajduje uzasadnienia na gruncie innych wartości konstytucyjnych. Autor glosy stoi na stanowisku, że przerywania amortyzacji nieruchomości mieszkalnych na gruncie podatków dochodowych nie należy traktować jednolicie. W przypadku najmu prywatnego w podatku dochodowym od osób fizycznych naruszenie zasady ochrony interesów w toku mogłoby być usprawiedliwione ze względu na systemową zmianę opodatkowania z podatku dochodowego na przychodowy.

Słowa kluczowe: amortyzacja nieruchomości, ochrona interesów w toku, CIT, najem prywatny, działalność gospodarcza

Bibliografia /

Bartosiewicz A., Kontrola przez sądy administracyjne konstytucyjności przepisów objętych interpretacją indywidualną, „Przegląd Podatkowy” 2023/2.

Buławajewski S., Zasady prawidłowej legislacji podczas tworzenia aktów prawa miejscowego w Polsce, „Studia Prawnoustrojowe” 2015/29.

Drozdowski E., Dopuszczalność przerywania amortyzacji nieruchomości w świetle zasady ochrony praw nabytych i ochrony interesów w toku, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego” 2022/9.

Działocha K., Zasada ochrony praw nabytych w orzecznictwie Polskiego Trybunału Konstytucyjnego [w:] Prawa człowieka: geneza, koncepcje, ochrona, red. B. Banaszak, Wrocław 1993.

Działocha K., Zalański T., Zasada prawidłowej legislacji jako podstawa kontroli konstytucyjności prawa, „Przegląd Legislacyjny” 2006/3.

Fiałkowska K., Amortyzacja podatkowa a amortyzacja bilansowa, „Studia Prawno-Ekonomiczne” 2011/84.

Gomułowicz A., Bezpośrednie stosowanie Konstytucji przez sędziego sądu administracyjnego i znaczenie wykładni prokonstytucyjnej. Glosa do wyroku NSA z dnia 22 października 2018 r., II FSK 2983/17, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2020/11.

Gorgol A., Równowaga budżetowa w świetle orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego, „Państwo i Prawo” 2014/9.

Hanusz A., Równowaga budżetowa a zasady prawa, „Państwo i Prawo” 2015/9.

Jackowski M., Ochrona praw nabytych w polskim porządku konstytucyjnym, Warszawa 2008.

Kozub-Ciembroniewicz K., Szumiło-Kulczycka D., Konsekwencje uchybień w obsadzie TK (uwagi na tle orzeczenia w sprawie K 1/20), „Państwo i Prawo” 2021/8.

Krzywoń A., Podatki i inne daniny publiczne w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa 2011.

Łętowska E., Glosa do wyroku NSA z dnia 21 października 2004 r., FSK 571/04, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2005/5.

Marciniuk J. [w:] Podatek dochodowy od osób fizycznych. Komentarz, red. J. Marciniuk, Warszawa 2017.

Mączyński A., Sąd administracyjny jako sąd konstytucyjny, „Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego” 2021/1–2.

Pach M., „Czasem zabrzęczy mucha...”. Jak (nie) pracował TK Przyłębskiej w pierwszym półroczu 2022 roku, <https://oko.press/jak-nie-pracowal-tk-przylebskiej-w-pierwszym-polroczu-2022> (dostęp: 21.02.2024 r.).

Pogoński M., Ustawa o podatku dochodowym od osób prawnych. Komentarz, Warszawa 2014.

Pustuł J., Amortyzacja podatkowa używanych lub ulepszonych budynków i budowli, „Świat Nieruchomości” 2014/2.

Pyziak-Szafnicka M., Trybunał Konstytucyjny á rebours, „Państwo i Prawo” 2020/5.

Słysz A., Ochrona praw słusznie nabytych w gałęzi prawa podatkowego [w:] Środki ochrony praw słusznie nabytych w świetle Konstytucji RP i prawa Unii Europejskiej, red. H. Zięba-Załucka, P. Chmielnicki, Warszawa 2012.

Wronkowska S., Zasady przyzwoitej legislacji w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego [w:] Księga XX-lecia orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego, red. M. Zubik, Warszawa 2006.

Zalasiński T., Zasada prawidłowej legislacji w poglądach Trybunału Konstytucyjnego, Warszawa 2008.

prof. dr hab. Joanna Wegner

Autorka jest profesorem w Instytucie Badań Prawnoporównawczych i Interdyscyplinarnych, Zakładzie Komparatystyki Postępowania Administracyjnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego, sędzią Naczelnego Sądu Administracyjnego

(ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2773-6651>).

Instytucja wstrzymania wykonania decyzji przed sądem administracyjnym – skuteczny środek prawny czy relikw przeszłości? – glosa do uchwały Naczelnego Sądu Administracyjnego z 13.11.2022 r., II GPS 2/22

Głosowana uchwała porusza istotne zagadnienie dopuszczalności wstrzymania wykonania decyzji organu pierwszej instancji, w następstwie której wydano postanowienie o niedopuszczalności odwołania bądź stwierdzenia uchybienia do jego wniesienia. Sąd ocenił, że w sprawie ze skargi na tego rodzaju postanowienie wstrzymanie wykonania decyzji wydanej w pierwszej instancji jest niedopuszczalne. Teza ta jawi się jako uzasadniona, choć analiza historyczna i porównawcza prowadzi do wniosku o nieaktualności rozwiązań rodzimych względem wyzwań współczesnego prawa administracyjnego.

Słowa kluczowe: ochrona tymczasowa, wstrzymanie wykonania zaskarżonej decyzji, skarga na postanowienie o niedopuszczalności odwołania, sprawa sądowoadministracyjna

Bibliografia /

Barnes J., Towards a third generation of administrative procedure [w:] Comparative Administrative Law, red. S. Rose-Ackerman, P.L. Lindseth, Cheltenham–Northampton 2010.

Kmiecik Z., Efektywność sądowej kontroli administracji publicznej, „Państwo i Prawo” 2003/11.

Schmidt-Assmann E., Verwaltungsrechtliche Dogmatik. Eine Zwischenbilanz zu Entwicklung, Reform und künftigen Aufgaben, Tübingen 2013.

dr hab. Mateusz Błachucki, prof. INP PAN

Autor jest profesorem w Instytucie Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk

(ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5805-048X>).

Mediacja w sprawach, których przedmiotem jest przeniesienie uprawnienia na następcę prawnego uprawnionego – glosa do wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 17.10.2022 r., II GSK 1756/21

Glosa poświęcona jest problemowi dopuszczalności mediacji w sprawie administracyjnej dotyczącej sukcesji decyzji administracyjnej uprawniającej. Kluczowym zagadnieniem jest charakter prawny takiej sprawy determinujący możliwość przeprowadzania w niej mediacji. Naczelny Sąd Administracyjny trafnie przyjął, że w sprawie administracyjnej obejmującej udzielenie, wygaśnięcie lub przeniesienie jakiegokolwiek indywidualnego uprawnienia mediacji przeprowadzać nie można. Takie podejście Sądu ma oparcie w wykładni językowej i

celowościowej Kodeksu postępowania administracyjnego i jest spójne z ustaleniami doktryny prawa administracyjnego.

Słowa kluczowe: mediacja, Kodeks postępowania administracyjnego, sukcesja decyzji uprawniającej, przeniesienie zezwolenia aptecznego, kontrola sądowa administracji

Bibliografia /

Adamiak B. [w:] B. Adamiak, J. Borkowski, Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz, Legalis 2022.

Broński W., Efektywność mediacji w postępowaniu administracyjnym, „Studia Prawnicze KUL” 2019/3.

Dauter-Kozłowska A., Stosowanie mediacji w postępowaniu administracyjnym i sądownoadministracyjnym, „Przegląd Prawa Publicznego” 2020/1.

Jakubowski A. [w:] Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz, red. M. Wierzbowski, A. Wiktorowska, Legalis 2023.

Klonowski K., Charakter administracyjnej sprawy mediacyjnej, „Przegląd Prawa Publicznego” 2020/6.

Klonowski K. [w:] Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz, red. H. Knysiak-Sudyka, LEX 2023.

Kmieciak Z., Postępowanie mediacyjne i postępowanie uproszczone przed sądem administracyjnym, „Państwo i Prawo” 2003/10.

Przylepa-Lewak A., Mediacja jako forma komunikacji w postępowaniu administracyjnym, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska” 2022/2.

Sieniuc M., Mediacja [w:] System Prawa Administracyjnego, t. 9, Prawo procesowe administracyjne, red. R. Hauser, A. Wróbel, Z. Niewiadomski, Warszawa 2017.

Wegner-Kowalska J., Mediacja w sprawach administracyjnych – pytania i wątpliwości, „Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego” 2017/6.

Wilbrandt-Gotowicz M., Zasada dobrowolności mediacji w sprawach administracyjnych, „Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego” 2018/6.

Wilbrandt-Gotowicz M. [w:] M. Jaśkowska, A. Wróbel, M. Wilbrandt-Gotowicz, Komentarz aktualizowany do Kodeksu postępowania administracyjnego, LEX 2023.

dr Konrad Łuczak

Autor jest adiunktem w Katedrze Postępowania Administracyjnego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, głównym specjalistą w Krajowym Ośrodku Bilansowania i Zarządzania Emisjami w Instytucie Ochrony Środowiska – Państwowym Instytucie Badawczym

(ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3631-8390>).

Dyrektywa CAFE a uzyskanie odstępstwa od BAT-AELs – glosa do wyroku Trybunału Sprawiedliwości z 9.03.2023 r., C-375/21, Sdruzhenie „Za Zemyata – dostap do pravosadie” i in. przeciwko Izpalnitelen director na Izpalnitelna agentsia po okolna sreda i „TETS Maritsa iztok 2” EAD

Glosowanym wyrokiem Trybunał Sprawiedliwości rozwinął zamknięty katalog przesłanek uzyskania dla instalacji przemysłowych odstępstwa od poziomów emisji powiązanych z najlepszymi dostępnymi technikami (tzw. BAT-AELs), który został uregulowany w art. 15 ust. 4 dyrektywy IED. Przyznanie odstępstwa umożliwia w praktyce wyższą emisję określonych zanieczyszczeń, jak np. dwutlenku siarki, niż wynika to z BAT-AELs. Jedną spośród przesłanek stanowi, że przyznanie odstępstwa nie może spowodować znaczącego zanieczyszczenia, co TS prawotwórczo uzupełnił poprzez skorzystanie z przepisów dyrektywy CAFE – kluczowej w dziedzinie ochrony powietrza atmosferycznego. Przyznanie odstępstwa staje się niedopuszczalne, gdy przyczyni się ono do przekroczenia standardów jakości powietrza ustalonych dyrektywą CAFE. Trybunał Sprawiedliwości nie postąpił jednak konsekwentnie, ponieważ dopuścił przyznanie odstępstwa w sytuacji, w której standardy powietrza już zostały przekroczone, lecz treść odstępstwa nie naruszałaby postanowień obowiązującego planu ochrony jakości powietrza. Innymi słowy, jeżeli powietrze jest dobrej jakości, to trzeba ją utrzymać, jeżeli niskiej, to można ją nieco pogorszyć, o ile nie stoi to w sprzeczności z planem ochrony jakości powietrza. Istotne jest przy tym, aby uwzględniać stan jakości powietrza i plany dla wszystkich terenów, na które oddziałuje emisja zanieczyszczeń z instalacji, a nie tylko terenu, gdzie położona jest instalacja. W państwach wciąż zmagających się z problemem zanieczyszczonego powietrza, takich jak Polska czy Bułgaria, rzetelna i skuteczna realizacja wyroku TS przez organy administracyjne prawdopodobnie objawi się w ograniczeniu liczby przyznawanych odstępstw, a już z pewnością poważnie skomplikuje proces oceny zasadności jego przyznania.

Słowa kluczowe: dyrektywa IED, pozwolenie zintegrowane, konkluzje BAT, odstępstwo od BAT-AELs, dyrektywa CAFE, plan ochrony jakości powietrza

Bibliografia /

Gubrynowicz A., Ochrona powietrza w świetle prawa międzynarodowego, Warszawa 2005.

Maśnicki J., Decentralized Application of the BAT Conclusions, „European Energy and Environmental Law Review” 2018/2.

Sobieraj K., Skutki prawne przyjęcia i opublikowania konkluzji dotyczących najlepszych dostępnych technik na przykładzie regulacji dla dużych źródeł obiektów energetycznego spalania, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2019/1.

Van Calster G., Reins L., EU Environmental Law, Cheltenham–Northampton 2018.

Yamineva Y., Is law failing to address air pollution? Reflections on international and EU developments, „Review of European, Comparative & International Environmental Law” 2017/3.

dr Maciej Kulak

Autor jest adiunktem w Katedrze Prawa Europejskiego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego

(ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8240-7271>).

Środki o charakterze podatkowym jako ograniczenie swobody świadczenia usług internetowego pośrednictwa nieruchomości w zakresie najmu krótkoterminowego – glosa do wyroku Trybunału Sprawiedliwości z 22.12.2022 r., C-83/21, Airbnb Ireland UC plc, Airbnb Payments UK LTD przeciwko Agenzia delle Entrate

Glosowany wyrok dotyczy zagadnienia istotnego z perspektywy usług społeczeństwa informacyjnego, tj. oceny krajowych środków o charakterze podatkowym jako potencjalnych przeszkód w swobodnym świadczeniu usług wskazanego rodzaju. Zasadniczym problemem w komentowanym orzeczeniu była możliwość stosowania do tych środków przepisów dyrektywy 2015/1535 ustanawiającej procedurę udzielania informacji w dziedzinie przepisów technicznych oraz zasad dotyczących usług społeczeństwa informacyjnego. Zdaniem Trybunału Sprawiedliwości środki fiskalne wyłączone są z zakresu zastosowania wskazanej dyrektywy, mimo że nie zawiera ona wprost wyrażonego wyłączenia. Autor krytycznie ocenia stanowisko Trybunału, skłaniając się tym samym ku pogładowi wyrażonemu przez rzecznika generalnego w jego opinii, zakładającej możliwość stosowania wskazanej dyrektywy do środków o charakterze podatkowym.

Słowa kluczowe: swoboda świadczenia usług, usługi społeczeństwa informacyjnego, środki podatkowe, przepisy techniczne, zasady dotyczące usług

Bibliografia /

Kowalik-Bańczyk K., Dąbrowska-Kłosińska P. [w:] Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Komentarz, t. 2, red. A. Wróbel, Warszawa 2012.

Kramer D., Schaub M., EU Law and the Public Regulation of the Platform Economy: The Case of the Short-Term Rental Market, „Common Market Law Review” 2022/6.

dr Patrycja Dolniak

Autorka jest adiunktem w Instytucie Nauk Prawnych, Akademia Humanitas w Sosnowcu oraz sędzią Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach

(ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7443-5785>).

Organ publiczny bez prawa do rekompensaty i odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych – glosa do wyroku Trybunału Sprawiedliwości z 13.01.2022 r., C-327/20, Skarb Państwa – Starosta Nyski przeciwko New Media Development & Hotel Services Sp. z o.o.

Istotniejsze niż teza wyroku Trybunału Sprawiedliwości wydanego w sprawie C-327/20, *New Media Development*, w której wykluczono z zakresu pojęcia „transakcja handlowa” pobieranie przez organ publiczny wynagrodzenia za użytkowanie wieczyste, jest jego uzasadnienie. W uzasadnieniu tym Trybunał wyjaśnił bowiem, dlaczego nie tylko wynagrodzenie za użytkowanie wieczyste, lecz także każde inne roszczenie organu publicznego nie może na gruncie dyrektywy 2011/7/UE zostać uznane za roszczenie z „transakcji handlowej”. Orzeczenie to, mimo wielkiej doniosłości dla praktyki, nie spotkało się do tej pory z szerszym omówieniem w doktrynie. Stąd też jako konieczne jawi się dokonanie analizy przyczyn, jakie legły u podstaw głosowanego orzeczenia, a także konsekwencji, z jakimi wiąże się wyrok Trybunału.

Słowa kluczowe: transakcja handlowa, organ publiczny, przedsiębiorstwo, wierzyciel, użytkowanie wieczyste

Bibliografia /

Dolniak P. [w:] *Przeciwdziałanie nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych. Komentarz*, LEX 2023.

Gwiazda N., *Dochodzenie należności cywilnoprawnych*, <https://serwisy.gazetaprawna.pl/samorzad/artykuly/8626527,jednostki-samorzadu-terytorialnego-jst-stosunki-cywilne-stosunki-administracyjnoprawne.html> (dostęp: 17.08.2023 r.).

Partyk A., *Opłata roczna za użytkowanie wieczyste bez odsetek za opóźnienie w transakcjach handlowych. Omówienie wyroku TS z dnia 13 stycznia 2022 r., C-327/20 (New Media Development & Hotel Services)*, LEX 2022.

Popardowski P., *Ustawa o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych w orzecznictwie Sądu Najwyższego – przegląd orzecznictwa, „Głosa” 2021/3.*

Skibińska E., *Pobieranie opłaty należnej Skarbowi Państwa to nie transakcja handlowa, n.ius, 3.03.2022 r., Legalis.*